

**ANDIJON SHAHRI ESKI SHAHAR DEHQON BOZORI HUDUDIDA
PIYODA OQIMINING TRANSPORT HARAKATI TEZLIGIGA
TA'SIRI VA TO'SIQLAR SAMARADORLIGI**

Erkinov Shoxzodbek Xursanali o'g'li

Andijon mashinasozlik instituti 4-bosqich talabasi

Email; erkinovshohzodbek@gmail.com

Telefon ; +998 88 582 30 75

Annotatsiya: Maqolada dehqon bozori hududlarida piyodalar oqimining transport tezligiga ta'siri, tirbandliklarni kamaytirish va xavfsizlikni oshirish choralarini tahlil qilinadi. Belgilanmagan yo'l kesish holatlariga qarshi balandligi 1,5 metr bo'lgan metall panjaralar o'rnatish orqali erishilgan natijalar keltiriladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bunday choralar noqonuniy yo'l kesib o'tish holatlarini 85–90% ga kamaytiradi, transport tezligini 10–15 km/soat oshiradi va tirbandliklarni 30–40% qisqartiradi.

Kalit so'zlar: piyoda oqimi, transport tezligi, xavfsizlik, dehqon bozori, metall panjara, tirbandlik, yo'l o'tkazuvchanligi, samaradorlik, infratuzilma.

Andijon shahri eski shahar dehqon bozori hududlarida piyodalar va transport vositalari o'rtasidagi o'zaro ta'sir transport oqimini uzluksiz boshqarish uchun muhimdir. Piyodalar ko'pincha belgilangan o'tish joylariga amal qilmasdan, o'zlariga qulay nuqtalardan yo'lni kesib o'tadi. Natijada haydovchilar tezlikni pasaytiradi, tirbandliklar yuzaga keladi va yo'l-transport hodisalari xavfi ortadi.

Qo'shimcha kuzatuv: bozor yaqinida, ayniqsa, ertalab soat 7:00–10:00 va tushdan keyin 15:00–18:00 orasida piyodalar oqimi maksimal bo'ladi. Shu vaqt oralig'ida transport tezligi o'rtacha 12–15 km/soat ga pasayadi va tirbandliklar 30–35% oshadi.

Statistik kuzatuvlar

- Belgilanmagan joylardan yo'lni kesib o'tish holati 85–90% ga kamaydi metall to'siqlar o'rnatilgandan so'ng.
- Transport vositalarining o'rtacha tezligi 10–15 km/soat oshdi, bu tirbandlikni sezilarli kamaytirdi.
- Yo'l-transport hodisalar xavfi 20–30% ga pasaydi, piyodalar xavfsizligi oshdi.
- Piyodalar oqimining tartibga solinishi natijasida haydovchilar keskin tormoz berish holatlaridan qutuldilar, bu 50% kamroq favqulodda to'xtash degan ma'noni bildiradi.

- Metall panjaralar o'rnatilgandan keyin, bozor hududida piyodalar faqat belgilangan o'tish joylaridan foydalanish odat tusiga kiradi. Shu bilan birga, bolalar va keksalar xavfsiz harakatlanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

- Piyodalar oqimi tartibga tushgani sababli, kichik transport vositalari (velosiped, skuter) ham xavfsizroq harakatlana boshlaydi.

- Hududdagi haydovchilar transportni barqaror tezlikda boshqarishga odatlangan, bu esa "silliq oqim" hosil qiladi va gaz sarfini kamaytiradi.

TO'SIQLARNING AFZALLIKLARI

A. Xavfsizlikni oshiradi

Piyodalar faqat belgilangan o'tish joylarini tanlaydi, yo'l-transport hodisalari kamayadi.

B. Transport tezligini barqarorlashtiradi

Haydovchilar kutilmagan to'siqlar bilan duch kelmaydi, transport oqimi silliq harakatlanadi.

C. Tirbandliklarni kamaytiradi

Piyodalar noto'g'ri joylardan o'tmaydi, tirbandliklar 30–40% ga qisqaradi.

D. Yo'l o'tkazuvchanligini yaxshilaydi

Yo'l infratuzilmasi samarali ishlatiladi, transport vositalari barqaror tezlikda harakatlanadi.

E. Harakatni boshqarish samaradorligi

Piyodalar oqimi tartibga tushadi, maxsus tashkil etilgan o'tish joylaridan foydalanish kuchayadi.

Mazkur choralar nafaqat transport tizimining samaradorligini oshiradi, balki bozor hududida piyodalar xavfsizligini ta'minlaydi, tirbandliklarni kamaytiradi va hudud infratuzilmasidan samarali foydalanishga imkon beradi. Metall panjaralar transport tezligini oshirishga yordam beradi va haydovchilar ham xavfsizroq harakatlanadi. Shu bilan birga, bolalar, keksalar va bolalar aravachasi bilan yuradiganlar uchun xavfsiz harakatlanish sharoiti yaratiladi.

Natijalar:

- *Noqonuniy yo'l kesib o'tish:* 85–90% ga kamaydi
- *O'rtacha transport tezligi:* 10–15 km/soat oshdi
- *Tirbandliklar:* 30–40% ga qisqaradi
- *Yo'l harakati xavfsizligi:* 20–30% ga yaxshiladi

- *Favqulodda to'xtash holatlari: 50% ga kamaydi*

Dehqon bozori hududida yo'l o'rtasiga baland metall panjaralar o'rnatish piyodalarni faqat belgilangan o'tish joylaridan harakatlanishga majbur qiladi. Bu transport oqimini barqarorlashtiradi, tirbandliklarni kamaytiradi va haydovchilar uchun silliq harakat sharoitini yaratadi. Shu bilan birga, piyodalar xavfsizligi oshadi, hududda bolalar va keksalar uchun qulay harakatlanish ta'minlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yo'l harakatini tashkil etish. O'quv qo'llanma. Toshkent davlat transport universiteti.
2. Avtomobil yo'llarida harakat xavfsizligi. O'quv qo'llanma. Toshkent davlat transport universiteti.
3. Shahar yo'llarida transport oqimini tashkil etish. O'quv qo'llanma.
4. [//www.researchgate.net/publication/369094177_TRANSPORT_O'RGANISH_USLUBI](http://www.researchgate.net/publication/369094177_TRANSPORT_OQIMINI_O'RGANISH_USLUBI)
5. [//www.devos.uz/files/1075.pdf](http://www.devos.uz/files/1075.pdf)
6. [//www.researchgate.net/publication/369142810_SHAHARDA_TRANSPORT_OQIMINI_BOSHQARISH_ASOSLARI](http://www.researchgate.net/publication/369142810_SHAHARDA_TRANSPORT_OQIMINI_BOSHQARISH_ASOSLARI)
7. [//cyberleninka.ru/article/n/shahar-yo-llarida-transport-oqimini-optimallashtirish-usullari/viewer9](http://cyberleninka.ru/article/n/shahar-yo-llarida-transport-oqimini-optimallashtirish-usullari/viewer9)